

Multimédia

Na rozhraní kategorií

HZKM II.

22. 4. 2008

Jean-Yves Bosseur: *Le sonore et le visuel*

multimedia – respektují **autonomii** principu konfrontovaných elementů (zvuku, kulis, prostředí, scénického pohybu, obrazu, gestiky, vůně atd.)

mixed-media – tendují k vyvážení (**zrovnoprávnění**) elementů bez ohledu na jejich hierarchizaci

intermedia – následují ideál přísné **závislosti** různorodých komponent (aktivity skupiny Fluxus můžeme často chápat jako interference mezi uměleckými praktikami)

Stanley Gibb 1973

Aristotelés: *Peri psýché* (O duši, Kn. II, kap. 6, 418):

Skupiny předmětů, které vnímáme, se dělí na:

a) předměty, které jsou **každému smyslu vlastní**

= nelze je postřehnout jiným smyslem, než tím, kterému jsou vlastní:

(zrak – barva / sluch – zvuk / chuť – to co chutná)

b) předměty, **společné všem smyslům:**

pohyb – velikost – počet / číslo

Aristotelés: *O vnímání a vnímatelném*, 439b:

Analogie mezi vizuálními a auditivními vjemy:

„... **barvy** se pak mají k sobě stejným způsobem jako **souzvuky tónů**; ty barvy totiž, které spočívají ve správném **číselném poměru**, zdají se – právě tak jako souzvuky – ze všech nejpříjemnější: např. purupurová, žlutozelená a několik málo jiných takových barev; jejich počet však není velký, a to ze stejné příčiny jako u souzvuků.“

Athanasius Kircher

– komplexní systém analogií a asociací mezi hudbou, barvami, světelnými odstíny a stupni jasu (*Ars magna lucis et umbrae*, 1646, p.67).

Později vytvořil systém asociací barev a intervalů (*Musurgia universalis*, 1650, i, 568).

– patří k předchůdcům vlnové teorie světla; pokus podat výklad uceleného obrazu světa ve všech jeho aspektech. Spojuje hudební intervaly s barvami:

Celý tón = černá

Malá tercie = žlutá

Kvarta = růžová

Tritonus = modrá

Oktáva = bílá

A. Kircher - nauka o působení barev

Charakterizoval barvy pomocí afektivních poloh lidského hlasu;
přímá souvislost s vizuálními vjemy:

Nejnapjatější = šarlatově červená

Směrem odspoda nahoru = vzestupné odstíny modré

Hluboký a jasný = ohnivě červená

Jemný a klidný = bledě žlutý

Vysoký a jemně přerývaný (weich gebrochen) = bílá

Silný a hluboký = černá

Prolínání kategorií času a prostoru

- přelom 19. a 20. stol., ukazuje se, že nejsou vzájemně oddělitelné:

Důvody:

1. rozvoj **techniky** – překonávání prostoru (**pohyb** – spojuje kategorii času a prostoru)
2. rozvoj **nových médií** – nová média: film (médiu spojující prostor a čas), rozhlas (vytváří virtuální prostor, heterotopie – M. Foucault)
3. rozvoj **vědy** – vývoj neeuklidovské geometrie na konci 19. stol., Einsteinova teorie relativity a její důsledky: dosud oddělené kategorie času a prostoru se spojují do jednoho čtyřrozměrného kontinua

Důsledky pro umění:

-snaha obohatit stávající druhy umění o další rozměr:

a) **výtvarné umění** (umění primárně **prostorové**) – 2 nebo 3 rozměry
(malířství, sochařství) – snaha zachytit **čas** (čtvrtý rozměr)

b) **časové umění** – hudba – snaha ovládnout **prostor**
(E. Varèse, K. Stockhausen, I. Xenakis, P. Boulez a další)

Umberto Eco: Čas umění (In: *O zrcadlech a jiné eseje*, s. 148)

Eco rozlišuje několik „časů“:

1. čas vyjádření:
 - a) vyjádření se odehrává v čase (hudba, film, mobil)
 - b) vyjádření vyžaduje čas k obzírání (socha, architektura)
 - c) čas na znovusložení díla (partitura)

2. čas obsahu
 - a) čas sdělení (informel, action painting)
 - b) čas sdělování (rytmus vyprávění, čas četby)